

לקחה משוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'שוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת חוקת-בלק התשס"ו

8:13	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:43	מוצאי שבת
8:40	מוק"ש מג"א
9:16	מוק"ש גר"א
1:01	חצות

פנינים לפרשה

"זאת חקת התורה... דבר אל בני ישראל" (שם)

סח הרבי ר' שמחה בונם מפשיסחה: בחוקות התורה אין לאומות העולם שום הבנה ואחידה, כי זוהי פנימיות התורה, ועליה גויי הארצות שואלים תמיד "מה טעם יש בה?" רק במצוות מעשיות יש להם אחידה, בלבוש, ולא בעצם...

בכך, הוסיף, מתורץ מה שאמרו (במס' עבודה זרה) שלעתיד יאמרו האומות לרבש"ע כלום כפית עלינו הר כגיגית? והקב"ה משיבם: מצוה קלה יש לי, לישב בסוכה, ומקדיר חמה עליהם ומוציאה מנרתיקה. פירוש: כאשר הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, נסתמין טענותיהם של הגויים, משום שכשניטל הלבוש, ונשארה רק הפנימיות, אין לאומות שום חלק ונחלה במצוות ה'.

"זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה" (ט, א)

הגאון רבי אהרצ"ק בקשט, אף הוא נדרש לבאר דברי חז"ל שפרה אדומה באה לכפר על העגל, וגם הוא תמה הלא "חוקה" היא בלא טעם.

אכן האמת היא, שדוקא משום שהמצוה הינה חוק בלא טעם מובן, היא מכפרת על חטא העגל. במסכת קידושין מספרים חז"ל על אותו נכרי מאשקלון שהיה סוחר באבנים טובות, ופעם בקשו חכמים לקנות הימנו אבנים לאפוד ולחושן, וסירב להם, משום שהמפתחות היו מונחים מתחת לראש אביו שהיה ישן, ולשנה הבאה קיבל שכרו, כאשר נולדה לו פרה אדומה, וחכמי ישראל שילמו לו בעבורה סכום עתק. נמצא אפוא שמחיר כל פרה אדומה היה הון עצום, ואף על פי כן לא חסכו בני ישראל מלשלם כל כמה שנתבקשו.

לזה נתכונו חז"ל באמנם, שהפרה באה לכפר על העגל, שכן עצם הדבר הזה שישראל היו מוכנים לשלם הון רב כדי לקיים מצוה שהיא במהותה חוק בלתי ניתן להבנה, מלמד כי אינם מוכנים יותר לסגוד ולתת את הונם עבור עגל הזהב, כי אם לקיום מצות ה' גרידא. וכיון שכך ממילא מתכפר חטא העגל, אשר בדבר זה עצמו שגו בו.

"ויקחו אליך פרה וגו'" (י"ט, ב)

פירש"י - לעולם היא נקראת על שמך כו'. מה יקר וגדולה נתן למשה בזה שתקרא הפרה על שמו.

והקרוב אלי לומר בזה, שאין מצוה נקראת כ"א ע"ש הגומרה, ולדעת רז"ל (במד"ר י"ט ח') הפרה כפרה על עון העגל, (פרה אדמה בגימ' על עון העגל - תנחומא חקת ח' - בעל הטורים), תבא האם ותקנח צואת בנה, וכשם שמה שהתחיל בכפרה זו כששרף העגל ויטחון אותו דק לעפר, כך יגמור הכפרה, שגם הגמר יקרא על שמו.

וזה טעם שאמרו רז"ל (ילק"ש יתרו רס"ח) כששמע משה שהקב"ה אמר הלכה בשם אליעזר פרה בת שתים עגלה בת שנתה, אמר, יה"ר שיהא אליעזר זה מיוצאי חלצי, שנאמר (שמות י"ח ד') "ושם האחד אליעזר". ומה ראה משה על ככה לבקש על דין זה שיצא מיוצאי חלציו יותר מכל סתרי תורה הנאמרים באמת מכל דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו. אלא לפי שבמעשה; העגל מסר משה נפשו על ישראל שנאמר (שם ל"ב ל"ב) "מחני נא מספרד", ונקראו על שמו שנאמר (ישעיה ס"ג י"א) "ויזכור ימי עולם משה עמו", ע"כ רצה שגם בפרה זו מראש ועד סוף תקרא על שמו, כי פרה טעמה לראש אחר הע"ז, וכן העגלה ערופה כפרה על שפיכות דמים, כי במעשה העגל עברו גם על שפיכות דמים בהריגת חור, לכך נאמר "ויקחו אליך", שגמר מצוה זו תקרא על שמך.

"ויקחו אליך פרה אדומה" (שם)

שאלו רבני ישראל בעש"ט: אם מכל מצוה אפשר ללמוד דרך לעבודת השם, וכל מצוה מרמזת על עבודה מסויימת, מה אומרת לנו מצות פרה אדומה שמטרתה טמאים ומטמאת טהורים: השיב הבעש"ט:

כאן דוגמא לגיאות וענוה. אדם שהוא רחוק מאוד מעבודת ה', מקיום המצוות, עבורו טוב קצת גיאות, אל יגיד מי אני כי אתפלל לה' ואצליח לשוב משאול תחתית. מאידך, מטמאת הגאווה את הגדולים ...

"ויקחו אליך פרה אדומה" (שם)

אמר רבי יוסי ברבי חנינא, רמז שכל הפרות בטלות ושלך קיימת, ("אליך" קדריש - מתנו"כ) במד"ר י"ט ו'. פ"י, לפי שאחז"ל (תנחומא ח') לך אני מגלה טעם של פרה ולאחרים חוק, וא"כ הואיל ולא ידע שום אדם סוד פרה אדומה ולא יכול לכוון סודתה, א"כ לא יהיה תועלת כ"כ, לכך היתה פרה של משה קיימת לעולם, שמה ידע לכוון

סוד פרה אדומה בשעת שריפתה וק"ל, זה שמעתך.

"זאת חוקת התורה אשר צוה ה' - לאמורי" (יט, ב)

גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. (רש"י) הרבי ר' מאיר מפרימישלאן מפרש ואומר: לראשונה בא לו היצר אל האדם וטוען: מה לך ולמצוה שלפניך, כלום מצוה היא? כלום חובתך היא? אולם בקלות הוא נכנע, מסכים שתעשה את המצוה, ומכניס בלבך קצת גיאות:

לחמתי ויכולתי, את המצוה קיימתי. לכן נצטוונו: זאת חוקת התורה, גזירה היא לפני המצוה שתקיים אותה, וגזירה היא אחרי עשייתה שלא תתגאה...

"והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה לפניו" (יט, א)

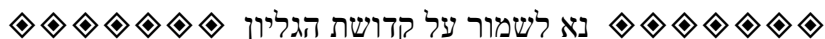
בתרגום יונתן העיר "ויבדקנייה ב"יח טריפני". ותמוה שהרי דוקא מכאן למדו במסכת חולין (יא) שמכיון שאי אפשר היה לבדוק הבהמה, שכן היה שורפה שלמה בלא ניתוח, מוכח שסומכים על רוב בהמות ולא בודקים טריפות.

אלא, שכל מ' שנה שהיו במדבר האיר להם עמוד הענן בכל המקומות, עד שאמרו חז"ל "היה מסתכל בטפיח ורואה בו ויודע מה בתוכו, בחבית ויודע מה בתוכה" (תוס' שבת כב, ב, בשם ברייתא דמלאכת המשכן). אם-כן, בפרה אדומה הראשונה שהביאו, יכלו לבדוק הבהמה על ידי עמוד הענן. אמנם בגמרא למדו מפרה אדומה של הדורות הבאים, שאז לא יכלו לבדוקה, דעל כרחך שסומכים על הרוב.

"זאת התורה אדם כי ימות באוהל" (יט, יד) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. (גמרא)

ומה פירוש "כל הבא אל האוהל וכל אשר באוהל"?

הסביר הרבי ר' אברהם-מרדכי מגור: אלו הנסמכין על הממית עצמו באהלה של תורה, אלו תמכין דאורייתא. ומה אם אחד מטמא כלים הרבה, קל וחומר שהוא מטהר הרבה שתומכין בו וסומכים עליו, כל הבא וכל אשר נמצא מכבר באוהל, שהרי מדה טובה מרובה.

פנינים לפרשת בלק

"ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. ויאמר מואב אל זקני מדן עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה"
(כב, ג-ד)

בעצם הרי הכתוב אומר "אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה" (דברים ב, ט), אם כן למה נתייראו מואב מפני בני ישראל. אלא כל חששם פן "ילחכו הקהל את כל סביבותינו" היה, שמא יכבשו את כל המדינות הסובבות אותם, עד שמואב לא תוכל לעצור בעד עצמה, והיא שתפתח במלחמה. ואז כבר יהיו ישראל מותרים ללחום בס, כמו שאמר דוד המלך כאשר הכה את מואב בזמנו (עין שמואל ב' ח), שהם פרצו במלחמה תחילה.

(רבי יוסף דב מברסק - ירושלים)

"וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור"

(כב, ה)

"מפני מה השרה הקב"ה שכניתו על גוי רשע, כדי שלא יהא פתוחו פה לאומות לומר אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פרצו גדר העולם, שבתחילה היו גדורים בעריות, וזה נתן להם עצה להפקיר עצמן לזנות." (רש"י)

הגה"צ רבי חיים יצחק חייקין, ראש ישיבת חכמי צרפת בעקסלבן, ביאר הענין, על-פי היסוד המבואר ב"נפש החיים" (ש"ד פ"ה), בפירוש דברי חז"ל "יראת ה' היא אוצרו" (שבת ל, א), כי לפי גודל אוצר היראה שהכין לו האדם, באותה מדה תוכל להכנס ולהשתמר בתוכו תבואת התורה. לפי זה ביאר גם מאמר הגמרא "אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה", הינו למי שיש בו חכמת היראה.

משל למה הדבר דומה, לאשה שלימה את שכנתה איך לבשל דבר מאכל מסוים, וזו עשתה כמצותה, אלא שטעם התבשיל לא עלה יפה.

שבה השכנה בטרונייה, כי ודאי הסתירה הימנה משהו, שהרי עשתה ממש כפי הוראותיה ובכל זאת הקדיח התבשיל. שאלה אותה האשה, האם רחצת את הקדרה לפני השימוש, וענתה, אמנם לא רחצתי אבל עשיתי ככל אשר אמרת לי. נענתה המדריכה ואמרה, כאן טמון הסוד, כיון שלא ניקית את הכלי, הרי הלכלוך שבתוכו נתן טעם לפגם והוא שקלקל את התבשיל.

כמו כן, לבלעם ניתנו משמים אותם הכוחות שניתנו למשה רבינו, אלא שמשה הכין עצמו להיות כלי מוכשר לקבלת הקדושה, ואילו בלעם נשאר עם שלשת מידותיו הרעות, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה, והם הם שהקדיחו את תבשילו. (רבי חיים יצחק חייקין)

"לא אוכל לעבור את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה"

(כב, יח)

מסביר הגר"א: לא אוכל לצמצם דיבורי כדי לקטר, ואף לא אוכל להאריך דיבורי להרע להם. שכן מצנינו בבירכות בלעם שם "א"ל"י" ושם "הויה" ששניהם מורים על מידת הרחמים. ובלעם שחפץ היה לעורר עליהם מידת הדין היה רצונו להאריך את המילה "א-ל"י" ולעשותה "אלקים" (מידת הדין) וה' עצרו. ובשם "הויה" ביקש לקצר ולומר "י-ה" (מידת הדין) וה' הכריחו להמשיך ולגמור את התיבה. וזהו הבאור "לעשות קטנה או

"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם"

(כ, יט)

"לכן, בנימטריא מדה במדה". (בעל הטורים)
מה מדה כנגד מדה יש כאן, יבואר על פי מה שאמרו בגמרא (סוטה יד) על רצונו של משה להכנס לארץ, "וכי לאכול מפריה הוא צריך", אלא שהיה רוצה להכנס לארץ ישראל, כדי לקיים המצוות התלויות בארץ. כלומר, משום תשוקתו להוסיף קדושה וטהרה על ידי ריבוי המצוות. מעתה, כיון שנמנע מלדבר אל הסלע, אשר על ידי זה היה מוסיף קדושה ויראת שמים בישראל, "יען לא האמנתם בי להקדישני..."

לכן לא תביאו את הקהל וכו', מדה כנגד מדה, שלא יזכה להתקדש על ידי קיום המצוות הארץ. (מפי רבי יהושע ליב דיסקין)

"אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו"

(כ, יז)

פירש בעל "חתם סופר":
ממדת גדולתך טובה שראית בחיך, תוכל לשער, מה גדולה היא התלאה אשר מצאתנו – כי ישראל ואדום "כשזה קם זה נופל. יוצא, איפוא, שהצלחתך היא המעידה על גודל השפלתנו.

"ונצעק אל ה' וישמע קולנו וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים"

(כ, טז)

"מלאך זה משה, מכאן שהנביאים קרואים מלאכים". (רש"י)
לאורך כל התקופות שלח ה' את דברו לישראל באמצעות מלאכים. כשזכינו היה משה רבינו המלאך, ואחריו כל הנביאים עד מלאכי. אחריהם זכינו לתנאים ואמוראים, גאונים, ראשונים ואחרונים, כולם בבחינת מלאכים לשעתם, להזהיר את העם ללכת בדרך ה'. ואילו עתה משלל זכינו בעונותינו הרבים, אין לנו לא נביא ולא חוזה, רק את משרתיו עושי רצונו של הקב"ה – אש, רוח ומים, העושים רצון קונם להשיבנו מדרכינו הרעים.

(מפי החפץ חיים)

☆☆☆☆☆

תימה היא, כיצד משה, הענינו מכל האדם, בא ומתפאר לפני מלך אדום וקורא לעצמו "מלאך".

מעשה שסיפר הגי"ר אליעזר גורדון, אודות הגאון הנודע רבי אבלי פוסובולר, שיצא יום אחד לשוח מחוץ לעיר, וראה כפרי אחד מנהיג עגלה הרתומה לסוס, ופרה קשורה אליה. הגאון הזהירו כי דבר זה אסור על פי דין תורה, אך הכפרי לא נשמע אליו. שוב ניסה להסביר לו אחוז חומר האיסור, וגם זה לא הועיל. או אז פנה אליו ר' אבלי ואמר, הידעת מי אני ומי הוא המדבר אליך, אני הוא הרב היותר גדול שבילנא, ושמי הולך בכל המדינות, תיכף כשאשוב לוינא אכריז עליך נידוי ושמתא. הכפרי נבהל, התיר את הפרה מהעגלה, ואחוז הרצועה בידו.

הרי לנו דוגמא לגאון וצדיק שלבש גאות והתפאר לפני הכפרי, כי הוא גדול הדור, וזאת כדי להניאו מעבירה. כיוצא בזה ניתן לפרש דברי משה למלך אדום, כי כיון שביקש להטיל עליו אימה, למען יתיר להם לעבור בגבולו, לכן התפאר לפניו כי הוא "המלאך" אשר שלחו ה' להוציא את ישראל ממצרים.

(רבי זלמן סורוצקין)

"ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו" (כ, ז)
כיון שלדעתם עמדו למות מצמא, תמוהה מאד דאגתם לבהמותיהם, הלא אחר מיתה אין להם צורך בבהמות.

ברם, אמרו במדרש רבה (נח לג, אמור כז) גבי מעשה דאלכסנדרוס מוקדון, דפעמים כאשר מעשי האדם מביאים לעצירת גשמים מוריד הקב"ה מטר רק בזכות ולמען הבהמות, "הדא הוא דכתיב, אדם ובהמה תושיע ה' – אדם בזכות בהמה תושיע ה'".

אמנם, כל זה אינו אלא בגזירת עונש על חטאת האדם, אבל כאשר נגזר על מקום מסוים ששם לא יהיה גשם, אזי אין הקב"ה נותן מטר בשביל הבהמות, כי עדיין הברירה נלדוד למקום אחר קיימת בידן, וודאי שאין להם לבוא במיוחד למקום כזה.

כך התרעמו בני ישראל על משה, מדוע הביאתנו למקום הרע הזה, ואם תאמר שחטאינו גרמו לנו העדר המים, הלא מתוך שגם בהמותנו הובאו בסכנת המיתה משמע שהמקום גורם לכך, שאם כדברך, היה הקב"ה נותן מים עבורן.

(בשם רבי ישראל מסלנט)

"שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים"

(כ, ז)

סח הרבי ר' שמואל מסלונים:
חז"ל הבטיחו ללומד תורה שאפילו לבו לב אבן הוא נימוח בהשפעת לימודו, כדרך שכתוב "אבנים שחקו מים", ואין מים אלא תורה.

במה דברים אמורים: במי שלומד תורה בכונה רצויה, לשם קדושת התורה, לשם נותן התורה, אחרת לא ימיחו המים את לבו האבן...

וזה שהוכיח משה רבינו לסרבנים מישראל: "שמעו נא המורים", כלומר, אלו שלומדים תורה בלא כוונה רצויה, האם לאבן סלע קשה כשלכם ניתן להוציא מים כדי להיותו נימוח!?

"ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים. וירם משה את ידו ויך את הסלע במטוה פעמיים"

(כ, יא)

"לפי שהיה בכלל כעס היה בכלל טעות". (ספרי מטוה)

לכאורה היתה למשה התנצלות וטצדקי למעשהו, שכן איתא בחז"ל שכיון שאברהם אמר "ויקח נא מעט מים", דהיינו על ידי שליח, לפיכך נתן הקב"ה מים לבניו על ידי שליח. כיון שכך הרי אם היה מדבר אל הסלע היה זה נחשב כאילו קבלו ישראל את המים שלא על ידי שליח, שהרי השכינה היתה מדברת מתוך גרונו. לכן הכה את הסלע, כדי לקיים רצון ה' שניתנו המים דוקא על ידי שליח. אלא שעוד אמרו חז"ל, "כל הכועס שכינה מסתלקת הימנו" (פסחים סו), נמצא שכיון שכעס שוב לא דיברה שכינה מתוך גרונו. זהו שאמרו לפי שהיה בכלל כעס היה בכלל טעות. הוי אומר, שמאחר שבא לידי כעס ממילא טעה גם חשבונו, אשר בגינו הכה את הסלע ולא דיבר אליו.

(רבי זלמן ראוונ בניס)

גדולה" – שאין בכוחי לקצר או להאריך את שם ה'.

"ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה" (כב, ז)

כשיהודי נתון בצרה, הריהו מבקש ברכה מפי צדיק, ומתפלל אל השם יתברך שיעזרהו. לא כן בלק בן צפור, שהתיירא מפני בני ישראל, ותחת לבקש מבלעם שיזכחו בברכתו, דרש שיקלל את ישראל. ברוב רשעותו לא חיפש ברכה לעצמו, אלא קללה לזולת. (בשם החפץ חיים)

"וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם ויבואו אל בלעם וידברו אליו דברי בלק" (כב, ז)

"וקסמים בידם: כל מיני קסמים, שלא יאמר אין כלי תשמישי עמי". (רש"י)
מעשה היה בימי הגר"א, שהגיע הלך פלוני לחצר בית הכנסת הגדול שבבילנא, והראה מופתים נפלאים, גם גילה סודות ועתידות בפני כל. כאשר באו לספר זאת להגר"א, הורה לבדוק אם בשעת מעשה אוהו בידו חפץ כל שהוא. ומששבו והודיעוהו כי אין תופס בידו מקל, ציוה עליהם לטולל זאת ממנו, ותיכף ומיד סר כחו מעליו ופסק מנפלאותיו. אחר הסביר הגר"א, כי ממקרא שלנו למד זאת. הן הלא נאמר בזקני מדין שבאו לבלעם וכלי תשמישו בידם, הוי אומר, שכל כח הקוסמים תלוי בנקיטת חפץ כלשהו בידם. לפיכך מששמע שההלך הזה אכן אוהו חפץ בידו, ידע כי הלה עושה כל עניניו בכשפים, ובהעדר המקל יוותר ממילא בלא כח. (בשם הגר"א)

"מאן ה' לתתי להלך עמכם" (כב, יג)
אלא עם שרים גדולים מכם" (רש"י). ולכאורה בלעם הרי היה נביא, ושמע וידע דבר ה', ובודאי הבין שכשהקב"ה אמר לו "לא תלך עמהם לא תאר את העם" אין רצונו שילך בכלל ואיך הוא פירש שהקב"ה רוצה ביקרו וכבודו ואינו רוצה שילך עם פחותים אלא עם גדולים וחשובים: אלא דזו היא תכונתו של האדם – שהאדם שומע את מה שהוא רוצה ותאב לשמוע לפי נטיות ליבו. (הגר"ח שמואלביץ)

"כי כבד אכבדך מאוד" (כב, יז)
חז"ל אומרים: כל המחזר על הגדולה – גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה – גדולה מחזרת אחריו. (עירובין י"ג) נשאלת השאלה: בלעם לכאורה ברח מהכבוד, באומרו: "אם יתן לי בלק מלוא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה'", ואם כן למה נמנע ממנו הכבוד כפי שאמר בלק "והנה מנעתי מן הכבוד"? ענה על כך ר' דוד מטאלנא. הבורח באמת מן הכבוד הכבוד רודף אחריו באמת. אך הבורח מן הכבוד למראית עין, גם הכבוד רודף אחריו למראית עין בלבד. (עיסורי תורה)

"הן עם לבדד ישכון ובגוים יתחשב" (כב, ט)
"מובדלים היו מן המצריים בכל דבר... ולא דנם כאחד, המצריים דנם בלילה וישראל דן ביום." (מדרש)
ביאור הענין, כי בשעת צרה, בעת שבאים לענוש ברשעים, אף מי שנקי מן החטא ולא

מגיע לו העונש ההוא, צריך לזכות גדולה כדי להנצל ולא לידון עם הכלל. ומה היא זכות זו המוקנית לישראל כדי שלא יענשו עם רשעי אומות העולם, מצות ההבדלה. ככל שיהיו ישראל מובדלים ומורחקים מן הגוים, כן ירווח להם שלא יהיו נידונים עמהם. ובאמת ישראל שבמצרים ניצלו אפילו מן המכות אשר בטבעם מדבקות הנה, ועוברות מגוף לגוף, משום שהיו מובדלים מהם בהליכותיהם. זהו שאמר המדרש "והן עם לבדד ישכון... ולא דנם כאחד", הא בהא תליא.

☆☆☆☆☆

עוד מצינו במקרא זה מאת הבית הלוי: בלעם הכיר אופיה של האומה הישראלית, שכל זמן שהיא יושבת ביד ואינה מתערבת בגוים, תשכון היא במנוחה, ואין אומה ולשון שולטת בהם. זהו שאמר "הן עם לבדד – ישכון", אם הוא ביד, אז ישכון, אבל אם "ובגוים", היינו, שיערבו בגוים, אזי "לא יתחשב", הקב"ה גורם שלא יהיה להם חשיבות בגוים, ואדרבה הם ללעג ולקלס בעיניהם.

"כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אלי" (כג, כט)

סח רבי אברהם מסלונים: כמו שהאידינא, אם יפגוש איש את רעהו, הריהו שואל אודות עסקיו החומריים, אם הברכה בהם – כך גם לעתיד לבוא, כאשר ייפגש איש יעקב וישראל עם חברו, תהא שאלתו הראשונה: "מה פעל אל-י" – מה פעלת היום בענייני אלקות, האם כבר גרמת היום נחת-רוח להקב"ה!:

"וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטי" (כד, ב)

יבקש להכניס בהם עין הרע.. ראה כל שבט ושבת שוכן לעצמו ואינן מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה.. עלה בליבו שלא יקללם" (רש"י). ומכאן שאם אין אדם רע עין בשל חברו – גם בשלו לא שולטת עין הרע. (הרח"ק מקוצק)

"ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתניו" (כב, כא)

"אמר הקב"ה רשע כבר קדמך אברהם אביהם שנאמר "וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו" (רש"י). באור הדבר: לחמורו של אברהם היתה בעצם גם כן שליחותו כזו לבלות את עם ישראל שכן שליחותו היתה להביא את יצחק לעקידה ואם היה יצחק נעקד לא היה נולד עם ישראל. ואם כן מחמורו של אברהם היה לך ללמוד שאני רוצה בקיומם של עם ישראל שלפיכך לא נתתי לאברהם לעקוד את יצחק וא"כ מה יועיל לך שאתה משכים והולך לקללם. (לקוטי אמרים)

הליכות והלכות

דיני חולה בשבת

תקצר הידיעה מלפרט על דיני חולה בשבת אולם ננסה לעמוד על יסודות ההלכה ומקצת פרטים.

חכמים חילקו את סוגי המחלות לשלשה סוגים:

א. מיחוש בעלמא-פירוש שלא חולה ממש אלא הרגשה לא טובה ובוזה גזרו חכמים גזירה שאסור לעשות רפואה בשבת שמה יבוא לכתוש את התרופה ויעבור איסור תורה.

ב. חולה שאין בו סכנה אדם שחולה במצב שיצא מגדר מחוש בעלמא. וחולה שהחולי משפיע על כל גופו, מותר לו לקחת תרופות וכן מותר לו לעשות צורכי החולה ע"י אמירה לגוי ואפילו אם הגוי יחלל שבת באיסור תורה.

ג. חולה שיש בו סכנה מצווה לחלל שבת עליו והזריז משובח ומי שחושש ומתחסד הרי זה כשופך דמים, ועושים ע"י ישראל ולא ע"י גוי מחשש שיתרשל הגוי.

והרי דוגמאות לסוגים אלו:

סוג ראשון: מיחוש והרגשה לא טובה שכאמור אסור לעשות שום תרופה כגון: כואב לו ראשו ומתהלך כבריא או כאב שיניים חלש או סובל מנזלת או שיעול, אסור לו לקחת שום תרופה אבל מאכל בריאים מותר כגון לשתות משקה חריף לכאב שיניים (בתנאי שלא ישהה את המשקה בפיו).

וכן מי שחש בגרונו מותר לשתות חלב או דבש כיון שגם בריאים רגילים לשתות זאת.

לגבי ויטמינים בשבת: אם זה ויטמינים שהבריאים אוכלים לחזק בריאותם כתב ה"אור לציון" זצ"ל שמותר בשבת שזה לא מאכל חולים, ואם רגיל לקחת בכל יום ויטמינים מתיר ה"אגרות משה" להמשיך בשבת, ובספר ששי"כ כתב בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל לאסור במצב זה שזה לחיזוק הבריאות ורק התייר אם זה כתחליף לאוכל אחר, ואם הוא חולה שאין בו סכנה כגון חום, לכל השיטות מותר בתרופות וכו', ובוויטמינים.

וכן מותר למדוד חום בשבת במודד חום לא דיגיטלי.

פצעים מי שנפצע בשבת כגון נחתך בסכין וכדומה פצע שטחי לא עמוק, מותר לפזר אבקה שעוצרת את הדם אבל אסור לשים "יוד" שזה חומר שגם מרפא את הפצע וזה אסור. ופלסטר שמטרתו לעצור את הדם מותר, ומותר לפתחו להוציא את המדבקות ("אור לציון" זצ"ל) ושיטת הגרש"ז אויערבך זצ"ל לאסור להוציא את המדבקות אבל לשים "יוד" שמנקה את הפצע מותר לשיטתו. ולכ"ע מותר להסיר פלסטר זה אם היה מודבק עליו לפני שבת ומ"מ אסור לחתוך פלסטר (איספלינית) או צמר גפן או גזה, ואם זה גדול ישתמש בכולו.

כל זה בפצעים שטחים אבל פצע שכואב כל גופו או יש חשש סכנה לאבר הפגוע דינו כחולה שאין בו סכנה שמותר להניח תרופה וכן מותר לעשות הכל ע"י גוי.

ואם זקוק למשחה יניח עליו בלי למרוח שאסור למרוח משחה בשבת.

הסובל משפתים יבשות או מי שידיו יבשות או סדוקות אסור למרוח משחה או שמן נוזלי על שפתיו או ידיו שזה דרך רפואה.

מי שלוקח תרופות וחייב לקחת ברצף, אחרת לא ישיפע עליו, אם זה אנטבייטיקה מותר להמשיך, ויש מקילין בכל תרופה שההפסקה תזיק לפעולת הרפואה ("אור לציון" זצ"ל).

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי המרים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525 55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה,
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

עצתו של הגר"ש שקופ לגביר היהודי על אשר מריתם את פי למי מריבה (כ, כז)

אמרו רז"ל, 'מריתם - שאמרתי לכם ודברתם אל הסלע, שנח עליו פרק אחד, ועברתם על דברי'. וכתב ב'פרקי תורה', שמבואר מכאן שעיקרו של לימוד התורה הוא הדיבור, שבכוחו להביא לידי נס זה של הוצאת מים מן הסלע.

ובעוד שמשנה רבינו הבין שהעיקר הוא המטה, אשר בו חקוק השם המפורש שהוא מקור חיי עולמות ובהתחברו אל הסלע בהכאה ייצא לפועל רצונו ויברך, הרי שכוונת השי"ת היתה לגורם אחר, גורם הדיבור, שהוא ולא אחר יוצר את הקשר בין החיות שבעולם לחיות שבסלע. דיבור זה, הוא הדיבור בלימוד התורה.

ויש לנו להתערור מזה מאוד, ולעשות קל וחומר, אם בכוח התורה אפשר להפוך את הדומם למים מפכים ומרעננים, מה גדול הוא אפוא כוחה של תורה, לרכך את לב האבן של האדם, עד שיולו ממנו מים חיים של אהבת תורה ויראת שמים.

כדי להמחיש את כוחה של תורה, נספר כאן את שמועתי לאחרונה על אירוע מופלא שהתרחש אצל הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל, אביהם של ראשי הישיבות בדור האחרון.

אחד מתלמידיו, שהתגורר בארה"ב, והפך לגביר גדול, הקים לעצמו בית מפואר מאוד, שהתנשא לגובה כמה קומות, והשקיע בו סך עתק והרבה מאמצים. הבנין נחשב לאחד הבתים המפוארים באיזור כולו.

והנה, לאחר שהקומפלקס הייחודי עמד כבר על תילו, התברר דבר נורא, אשה התדפקה על דלתו של העשיר, וטענה שגם לה יש חלק במגרש עליו הוקם הבית, ומכיון שלא נתנו

לה את חלקה, היא תובעת ממנו להרוס את כל הבנין...

הסתכל היטב באותיות'

הגביר נדהם מההודעה הלא-טובה, העלולה להרוס לו באחת את כל תוכניותיו. הוא הציע לאשה פיצוי גדול, אפילו יותר מהחלק שלה במגרש, וניסה לדבר אל ליבה שלא תתבע ממנו לנתן את הבית, אך היא החזירה לו ואמרה שאין טעם לפצוה בכסף, משום שהיא יותר עשירה ממנו...

האשה עמדה בעקשנות על דרישתה ולא נסוגה ממנה. (יתקנת השבים) הקיימת במטלטליו, לא קיימת בקרקע). האשה ירדה לחייו, והגביר היה נתון בלחץ נפשי כבד, שכן סתירת בנין שכזה, כרוכה לא רק בהפסד כספי, אלא גם בעוגמת נפש עצומה.

כמה ימים לאחר מכן שמע הגביר שרבו, "ר' שמעון", מגיעה לביקור בארה"ב, והוא החליט לגשת אליו ולשטוח בפניו את המצוקה אליה נקלע. ויהי בשמוע הגר"ש שקופ את הדברים, ויאמר לתלמידו: איעצך עצה טובה, ואם תעשה כפי שאומר לך, הקב"ה יעזור והאשה תחזור בה מדרישתה.

לך תקנה מהגבאי בבית הכנסת שלך מצות 'הגבהה', וכשתגיע עת קיום המצוה ותגביה את ספר התורה - הסתכל היטב באותיות הכתובות בקלף!

הלא יאומן התרחש

האיש עשה ככל אשר אמר לו ראש הישיבה: קנה הגבהה, והביט מקרוב באותיות הספר. והנה, הלא-יאומן הזה התרחש. לא עברה יממה מאז 'הגבהה', והאשה חוזרת אליו בהודעה מפתיעה, ואומרת לו שהחליטה שבאמת עשתה דבר לא יפה, בכך שתבעה ממנו להרוס את הבנין, והיא מוכנה לקבל ממנו פיצויים, ובכך לסגור את הענין.

לאחר שהכל בא על מקומו בשלום, והגביר התפטר מהצרה הגדולה שלו, החליט לשאול את ר' שמעון לפרש הסגולה שנתן לו.

השיב לו ראש הישיבה: כתוב במגן אברהם (או"ח, סימן קל"ד) שכאשר עושים הגבהה בבית הכנסת יש להתקרב אל האותיות ולהיטב בהן, כי על ידי זה מושפע אור גדול על האדם.

הכוונה שלי, אמר הגר"ש, היתה שכאשר תסתכל באותיות עם הלב השבור שלך, ובמצב החשוך שבו אתה נמצא, שהרי שהאור הגדול שיושפע מן האותיות, יסלק ממך את החושך, וממילא כשהחושך יסתלק - תסתלק גם הבעיה...

ו'יאמר בלך אל בלעם וגוי לקב איבי קראתיך והנה ברכת בךך" (כג, יא)

אפשר לומר בזה עפ"י דאיתא בספר "חסד לאברהם" דבשנה פשוטה, שאינה מעוברת, שהיא של שני"ד (354) ימים - מהם רכ"ב ימים שאומרים בהם תחנון והם נחשבים לימי דין, וקל"ב ימים שאין אומרים בהם תחנון בגלל היותם ימי רחמים ורצון. ורצה בלך שבלעם יקלל את אותם קל"ב ימים של רחמים וזהו **לקב אויבי לקחתיך**, ולבסוף "והנה ברכת בךך" - ברכת גם את אותם רכ"ב ימים של דין. (חתי"ס בשם רעק"א)

העלון לעילוי נשמות
רחל בת שרה יגן ע"ה
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
טז תמוז רבי חיים בן עמר בעל האור החיים הקדוש שקיעה 8:30	יד תמוז רבי מרדכי עמיה מחבמי אר"צ בירושלים	יג תמוז רבי אלחנן וסרמן מח"ס קובץ שעורים הי"ד רבי אריה לייב הלוי עפשטיין מח"ס הפרדס	יב תמוז רבי יעקב ב"ר אשר בעל המורים	יא תמוז רבי צבי הירש מנדימשוב מח"ס צבי לצדיק רבי עמיה תר"י מחבמי זרבה	י תמוז רבי ישראל יעקב אלנו מח"ס ארעא דרבנן	ט תמוז רבי אלמן בורצקין מח"ס אונים לתורה רבי משה חב"תני י"ח הבחון מח"ס משאת משה שקיעה 8:32

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה